

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 94/2020-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného obchodnou spoločnosťou JUDr. Alexander Kasatkin, LL.M., advokát, s. r. o., Čajakova 13, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Košice II č. k. 14P/270/2017 z 15. januára 2019 o vylúčení verejnosti z pojednávania takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 94/2020-10 z 10. marca 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietajúcej porušenie svojho základného práva na informácie zaručeného čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14P/270/2017 z 15. januára 2019 o vylúčení verejnosti z pojednávania (ďalej len „napadnuté uznesenie“). V časti namietajúcej porušenie základného práva na verejné prerokovanie veci zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na verejné prejednanie záležitosti zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a slobody zhromažďovania a združovania zaručenej čl. 11 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol.

2. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ tvrdil, že sa ako verejnosť zúčastnil 15. januára 2019 na pojednávaní pred okresným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. 14P/270/2017, ktorej predmetom bola starostlivosť o maloletého.

3. Okresný súd napadnutým uznesením vylúčil verejnosť z pojednávania, ktorého sa sťažovateľ ako verejnosť mal v úmysle zúčastniť. Sťažovateľ uvádza, že *„uvedeným uznesením bolo porušené právo Sťažovateľa na verejné prerokovanie veci (ako súčasť práva na súdnu a inú právnu ochranu) podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo verejné prejednanie veci (ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie) podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, právo na informácie v zmysle článku 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na informácie v zmysle článku 11 ods. 1 dohovoru nakoľko Porušovateľ mohol konať aj tak, aby k porušeniu namietaných práv Sťažovateľa nedošlo...“*.

4. Podľa názoru sťažovateľa v konaní pred okresným súdom neboli splnené zákonné podmienky pre vylúčenie jeho osoby ako verejnosti z predmetného pojednávania a z tohto dôvodu došlo k porušeniu jeho základných práv zaručených ústavou. Zdôrazňuje, že síce matka maloletého ako strana v konaní uviedla nesúhlas s jeho účasťou na pojednávaní, avšak v zápisnici nie je zaprotokolovaná skutočnosť, že otec maloletého nesúhlasil s vylúčením verejnosti z pojednávania, nesúhlas otca s vylúčením verejnosti vyplýva aj zo zvukového záznamu vyhotoveného z pojednávania.

5. Podľa názoru sťažovateľa neboli naplnené ani podmienky vyplývajúce z § 174 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pretože nerušil plynulý a dôstojný priebeh pojednávania ani neexistovala dôvodná obava, že by ho rušiť mohol. V tejto súvislosti uviedol, že verejnosť možno na celé pojednávanie alebo na jeho časť vylúčiť len v zákonom predpokladaných prípadoch. Inak povedané, ani strany nemôžu namietat prítomnosť iných osôb na pojednávaní a dožadovať sa ich vylúčenia, ak nie sú naplnené predpoklady uvedené v § 174 ods. 2 CSP.

6. Podľa sťažovateľa *„aj keď ide o konanie vo veci starostlivosti o maloleté dieťa, konajúce súdy by mali práve v tomto druhu konaní vyvíjať snahu na ich sprístupnenie verejnosti, za účelom predchádzania nekontrolovateľného výkonu súdnictva a zabezpečenia zachovania najlepšieho záujmu maloletého v zmysle zákona o rodine. Na danom pojednávaní nebolo maloleté dieťa prítomné, vzhľadom na jeho vek nebolo ani potrebné vykonať výsluch maloletého. Navyše, účasťou verejnosti na pojednávaniach má byť zabezpečený aj všeobecný záujem spoločnosti a zachovaný princíp právnej istoty. Sťažovateľ pritom pripomína, že práve v konaniach vo veciach starostlivosti o maloletých majú súdy tendencie rozhodovať zaujato, v prospech matiek maloletých detí, čo je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa. Aj z týchto dôvodov je dôležité, aby bola účasť na týchto pojednávaniach v zásade verejná.“*

7. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutým uznesením okresný súd porušil jeho základné práva uvedené v bode 1, aby napadnuté uznesenie zrušil a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

8. Vec napadla ústavnému súdu 19. marca 2019 a v súlade s pravidlami rozdeľovania vecí, ktoré v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 neboli sudcom spravodajcom pridelené, vec sťažovateľa spadala do kategórie zostávajúcich vecí, ktoré mali byť prerozdeľované po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu. Po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu (10. októbra 2019) v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie

od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola vec sťažovateľa prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 je na konanie vo veci príslušný senát ústavného súdu v zložení Robert Šorl (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na priložené vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá predovšetkým v rámci argumentácie k danej veci uviedla, že osobu sťažovateľa nie je možné stotožniť, keďže muž prítomný ako verejnosť na namietanom pojednávaní neuviedol svoje meno a priezvisko. Zákonná sudkyňa tiež poukázala na to, že v konaní o úpravu rodičovských práv a povinností sa na pojednávaní pred súdom prejednávajú údaje účastníkov konania (vrátane maloletého dieťaťa) z ich súkromného osobného života, zároveň na jednoznačný nesúhlas matky s prítomnosťou verejnosti na pojednávaní, a teda podľa nej boli splnené podmienky na vylúčenie verejnosti z pojednávania. Ústavná sťažnosť sťažovateľa tak nie je dôvodná.

II.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ až na opakovanú výzvu zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu (podanie doručené 13. júla 2020) odkazom na dôvody ústavnej sťažnosti, osobitne na test proporcionality, v ktorom podľa jeho názoru napadnuté uznesenie okresného súdu nemôže obstáť. Vyjadril tiež nesúhlas s námietkou okresného súdu o nestotožniteľnosti osoby prítomnej na inkriminovanom pojednávaní so sťažovateľom, keďže *„totožnosť Sťažovateľa je možné potvrdiť viacerými osobami, ktoré sa v uvedený deň v budove súdu nachádzali, vrátane otca ako účastníka predmetného konania. Zároveň je nespochybniteľné, že ak by sa Sťažovateľ nenachádzal v pojednávacej miestnosti pred vylúčením verejnosti, nemohol by mať vedomosť o skutočnostiach, ktoré vo svojej sťažnosti uvádza. Logickým odôvodnením tak vyplýva, že ak by Sťažovateľ nebol osobou, ktorá bola z daného pojednávania ako verejnosť vylúčená, nemala by táto osoba dôvod podávať Ústavnú sťažnosť.“*

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože na základe ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu, repliky sťažovateľa a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. V časti ústavnej sťažnosti prijatej na ďalšie konanie sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na informácie zaručeného čl. 26 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým okresný súd vylúčil verejnosť z pojednávania vo veci starostlivosti o maloletých. Podľa tvrdenia sťažovateľa mu napadnutým uznesením bolo odopreté základné právo na prístup k informáciám, pretože priebeh pojednávania nemohol vnímať vlastnými zmyslami, čím bola negovaná jeho možnosť prijímať informácie. Prijímanie informácií pritom predstavuje komponent základného práva zaručeného v čl. 26 ods. 1 ústavy (napr. III. ÚS 1/2018).

13. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti osobitne nevenoval preukazovaniu tvrdenia, že osobou domáhajúcou sa prítomnosti na spornom pojednávaní okresného súdu 15. januára 2019 bol práve on. Priložil však fotokópiu zápisnice z predmetného pojednávania dokumentujúcu napadnuté uznesenie okresného súdu i postup súdu od vyvolania veci do vylúčenia verejnosti. Formálna podoba tejto prílohy predloženej sťažovateľom pritom nevyvolávala žiadne zásadné pochybnosti o autenticite skutočností z nej vyplývajúcich. Na tomto závere nič nemení ani obsah vyjadrenia okresného súdu, v ktorom tento iba formálne namietol stotožniteľnosť osoby, ktorá sa 15. januára 2019 domáhala účasti na pojednávaní ako verejnosť, so sťažovateľom.

14. Ústavný súd tak bez potreby hlbšieho objasňovania skutkového stavu v prejednávanej veci pristúpil k právnomu posúdeniu kauzy plynúcej z odôvodnenia ústavnej sťažnosti.

15. Vo verejnom záujme je možné obmedziť právo na informácie ochranou informácií o skutočnostiach tvoriacich predmet štátneho tajomstva, ako aj ochranou ďalších informácií, ktorých prijímaním, vyhľadávaním a rozširovaním by sa mohli porušiť právo na súkromný a rodinný život a ďalšie práva, ktorými sa zaručuje nedotknuteľnosť právneho postavenia priznaného jednotlivcovi v demokratickej spoločnosti. Takéto obmedzenie (za splnenia podmienok uvedených v čl. 26 ods. 4 ústavy) sa môže vykonať len zákonom. Termínom „zákon“ sa neoznačuje jeden všeobecne záväzný právny predpis so silou zákona, ale neurčitý počet všeobecne záväzných právnych predpisov s definovaným stupňom právnej sily. Obmedzenie práva zaručeného podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy zákonom je možné, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (III. ÚS 169/03).

16. Ústavný súd už vo veci sp. zn. PL. ÚS 7/96 vyslovil svoj názor, že všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, dokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody. Rovnováha verejného a súkromného záujmu je dôležitým kritériom pre určenie primeranosti obmedzenia každého základného práva a slobody.

17. Princíp verejnosti konania, ktorý je ústavnou procesnou zárukou práva na súdnu ochranu, nie je princípom absolútnym, t. j. neobmedzeným. Výnimky z princípu verejnosti pojednávania sa však vzťahujú iba na súdne pojednávanie, resp. na jeho priebeh, nie však na vyhlásenie rozsudku, ktorý musí byť vyhlásený vždy verejne. Jednou z výnimiek z princípu verejnosti pojednávania je ochrana súkromného života účastníkov konania (čl. 6 ods. 1 dohovoru) alebo dôležitý záujem účastníkov konania (čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s § 176 ods. 2 CSP).

18. V danom prípade sa do vzájomnej interakcie dostáva na jednej strane právo sťažovateľa na informácie ako verejnosti a na strane druhej právo účastníkov konania na ochranu ich osobnostnej sféry. Vzájomný stret alebo kolíziu týchto práv upravil zákonodarca v § 176 CSP.

19. Podľa § 176 ods. 2 CSP verejnosť možno na celé pojednávanie alebo na jeho časť vylúčiť, len ak by verejné prejednanie sporu ohrozilo ochranu utajovaných skutočností, citlivých informácií a skutočností chránených podľa osobitného predpisu (ďalej len „údaje chránené podľa osobitného predpisu“) alebo dôležitý záujem strany alebo svedka. Vylúčenie verejnosti súd vhodným spôsobom oznámi.

20. Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 14P/270/2017 je konaním vo veci starostlivosti o maloletého a o určenie výživného. Zo samotnej podstaty tohto konania je zrejmé, že predmetom jeho dokazovania je zisťovanie aktuálnych osobných, majetkových a zárobkových pomerov účastníkov konania, čo sú bezpochyby okolnosti bezprostredne sa týkajúce osobnostnej sféry, súkromného života a životnej úrovne účastníkov konania a ich rodinných príslušníkov.

21. Zo zápisnice z pojednávania konaného 15. januára 2019 vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 14P/270/2017 je preukázané, že sťažovateľ bol ako verejnosť z tohto pojednávania vylúčený na základe nesúhlasu matky s jeho prítomnosťou na pojednávaní, keďže ide o konanie, ktoré sa týka maloletého dieťaťa a osobného stavu jeho rodičov.

22. Vzhľadom na uvedené sa podľa názoru ústavného súdu postup okresného súdu pri vylúčení sťažovateľa ako verejnosti z predmetného pojednávania v záujme ochrany súkromného života a dôležitých záujmov účastníkov konania nejaví ako nezákonný, zjavne neopodstatnený alebo svojvoľný. Bol zistený legitímny dôvod na obmedzenie základného práva sťažovateľa na informácie a išlo, ako to vyplýva z okolností posudzovaného prípadu, o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných (čl. 26 ods. 4 ústavy). Napadnuté uznesenie okresného súdu tak možno aj bez potreby hlbšieho testu proporcionality označiť za primerané a ústavne udržateľné.

23. Na základe uvedených skutočností ústavný súd o ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre namietané porušenie jeho základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu